

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 15Co/44/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6123289620
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martina Balegová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2024:6123289620.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Martiny Balegovej a členov senátu JUDr. Pavla Pileka a JUDr. Vlasty Ondrejkovej, v spore žalobkyne: A. B., nar. XX. XX. XXXX, bytom C. XXX/XX, XXX XX D., zastúpená: JUDr. Zuzana Bartová, advokátka, so sídlom Farská 25, 949 01 Nitra, IČO: 42 114 101, proti žalovanej: A. E., nar. XX. XX. XXXX, bytom XXX XX F. XXX, zastúpená: JUDr. Pavol Gráčik, advokát, so sídlom Farská 40, 949 01 Nitra, IČO: 51 721 554, o náhrade trov konania, o odvolaní žalovanej proti III. výroku uznesenia Okresného súdu Nitra č. k. 16C/60/2023 – 100 zo dňa 02. 10. 2023, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd uznesenie Okresného súdu Nitra č. k. 16C/60/2023 – 100 zo dňa 02. 10. 2023 v napadnutej časti III. výroku p o t v r d z u j e.

II. Žalobkyňa má proti žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie napadnutým uznesením konanie v časti o zaplatenie sumy 180 eur, ako aj v časti úroku z omeškania vo výške 8,5 % zo sumy 1 820 eur od 27. 04. 2023 do zaplatenia a úroku z omeškania vo výške 9,5 % zo sumy 1 400 eur od 03. 10. 2023 do zaplatenia zastavil (I. výrok) a schválil zmier v nasledovnom znení: Žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni sumu 3 040 eur, ktorá suma sa žalovanej povoľuje splácať v mesačných splátkach vo výške 180 eur splatných vždy k 22-mu dňu v mesiaci, počnúc od 22. 10. 2023 až do úplného zaplatenia dlhu s tým, že omeškanie s plnením čo i len jednej zo splátok má za následok splatnosť celého dlhu (II. výrok). O trovách konania rozhodol tak, že žalobkyni priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd po právoplatnosti tohto uznesenia samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (III. výrok).

2. Svoje rozhodnutie odôvodnil s poukazom na § 144, § 146 ods. 1, § 148 ods. 1, ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a v časti trov konania s poukazom na § 255 ods. 1, § 256 ods. 1 CSP.

3. Prvoinštančný súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, že žalobkyňa sa podanou žalobou pôvodne domáhala zaplatenia sumy 1 820 eur s príslušenstvom titulom bezdôvodného obohatenia. Dňa 29. 09. 2023 vzala svoju žalobu v časti o zaplatenie príslušenstva zo žalovanej sumy späť a zároveň rozšírila žalobu o zaplatenie sumy 1 400 eur s príslušenstvom, ako aj v časti príslušenstva vo vzťahu k sume 1 820 eur. Súd vo veci nariadil predbežné prejednanie sporu, pred otvorením ktorého vzala žalobkyňa žalobu v časti o zaplatenie sumy 180 eur späť. Následne po otvorení predbežného prejednávania sporu a po pripustení zmeny petitu súdom vzala žalobkyňa žalobu späť aj v časti príslušenstva uplatneného zo sumy 1 400 eur, ako aj zo sumy 1 820 eur a požadovala už len zaplatenie sumy 3 040 eur bez príslušenstva. Pretože žalobkyňa využila svoje dispozičné oprávnenie a vzala návrh čiastočne späť a žalovaná vyjadrila súhlas s čiastočným späťvzatím, súd akceptoval

čiasťočné späťvzatie žaloby a konanie v časti o zaplatenie sumy vo výške 180 eur, ako aj v časti úroku z omeškania vo výške 8,5 % zo sumy 1 820 eur od 27. 04. 2023 do zaplatenia a úroku z omeškania vo výške 9,5 % zo sumy 1 400 eur od 03. 10. 2023 do zaplatenia zastavil. Následne strany uzavreli zmier, v zmysle ktorého sa dohodli, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyni sumu 3 040 eur, ktorá suma sa žalovanej povoľuje splácať v mesačných splátkach vo výške 180 eur splatných vždy k 22-mu dňu v mesiaci, počnúc od 22. 10. 2023 až do úplného zaplatenia dlhu s tým, že omeškanie s plnením čo i len jednej zo splátok má za následok splatnosť celého dlhu. Pretože uzavretý zmier bol v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, a to s § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka, súd ho podľa § 148 ods. 2 CSP schválil. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že stranami navrhnuté znenie zmiernu nebolo v rozpore s kogentnými ustanoveniami právnych predpisov a ani ich neobchádza. Súdny zmier je procesná dohoda účastníkov, ktorá môže mať, ak sa týka uplatnených súkromnoprávných nárokov, i právne dôsledky v oblasti hmotného práva. To platí i v prípade súdneho zmiernu, ktorý je právnou skutočnosťou občianskeho práva hmotného a v oblasti procesného ide o žiaduci spôsob riešenia sporu medzi stranami sporu. Zároveň bol stranami navrhnutý zmier dostatočne presný a určitý a v navrhnutom znení aj vykonateľný.

4. Keďže súčasťou uzavretého zmiernu nebolo rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania, bolo povinnosťou súdu rozhodnúť aj o tomto nároku, pretože v danom prípade ide o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prvom rade súd prvej inštancie konštatoval, že v súčasnej dobe Civilný sporový poriadok neobsahuje úpravu, ktorú obsahoval Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 146 ods. 1 písm. b/, ktorý upravoval spôsob rozhodnutia o trovách konania v prípade, ak sa konanie skončilo súdnym zmiernom. Podľa tohto ustanovenia žiaden z účastníkov nemal právo na náhradu trov konania podľa jeho výsledku, ak sa konanie skončilo zmiernom, pokiaľ v ňom nebolo o náhrade trov dojednané niečo iné. V súčasnosti takáto úprava v ustanoveniach Civilného sporového poriadku úplne absentuje. Aj za účinnosti Civilného sporového poriadku sa strany môžu v zmierni dohodnúť aj na náhrade trov konania, napr. tak, že súčasťou zmiernu bude záväzok jednej strany nahradiť druhej strane trovy konania, prípadne tak, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania. Ak si však strany v zmierni ohľadom trov konania nedojednávajú nič, potom sa pri rozhodovaní o trovách konania postupuje podľa zásady úspechu, teda podľa ustanovenia § 255 ods. 1 CSP (uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 13. 12. 2019, sp. zn. 6Co/237/2017). Takýto náhľad súdu na rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania vyplýva aj zo samotného ustanovenia § 255 ods. 1 CSP, keďže porovnaním žalobného petitu (po pripustení zmeny petitu) a výroku schváleného zmiernu dospel súd k záveru, že je zrejmé, že žalobkyňa bola v konaní úspešná v plnom rozsahu. Vzhľadom na uvedené jej súd priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % proti žalovanej s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súdny úradník po právoplatnosti tohto rozhodnutia samostatným uznesením. Zároveň súd konštatoval, že nezistil žiadne okolnosti hodné osobitného zreteľa podľa § 257 CSP, ktoré by odôvodňovali iné rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania.

5. Súd prvej inštancie súčasne zohľadnil aj čiastočné procesné zavinenie žalovanej (ako aj žalobkyne) na zastavení konania, keďže časť žalovanej sumy 180 eur plnila po podaní žaloby (zavinenie v časti príslušenstva sa do výpočtu nezahŕňa). Žalobkyňa síce nevedela presne uviesť dátumy jednotlivých peňažných plnení (ani ich výšku), avšak uviedla, že žalovaná jej zaslala plnenia od februára do mája 2023 (žaloba bola podaná na upomínací súd dňa 12. 04. 2023). V tomto kontexte prvoinštančný súd uviedol, že aj keby žalovaná plnila celú sumu 180 eur pred podaním žaloby (čo by predstavovalo zo sumy 3 240 eur len 5,55 % procesného zavinenia na strane žalobkyne v dôsledku nedôvodne podanej žaloby), rozhodnutie súdu o nároku na náhradu trov konania by táto skutočnosť neovplyvnila, pretože procesné zavinenie žalobkyne by bolo v nepatrnej časti nároku (180 eur z 3 240 eur). V danej procesnej situácii, aj z hľadiska procesnej hospodárnosti konania, v súlade so zásadou procesnej ekonomie, súd rozhodol priamo na predbežnom prejednaní sporu bez ďalšieho zisťovania dátumov jednotlivých peňažných plnení a ich výšky, keďže tieto by v konečnom dôsledku nemali žiaden dopad na rozhodnutie súdu o nároku na náhradu trov konania a konanie by takéto zisťovanie len zbytočne predĺžilo. V uvedenom kontexte súd na podporu svojej argumentácie poukázal na rozsudok Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 9Co/318/2018, v ktorom odvolací súd uviedol, že aj keď Civilný sporový poriadok výslovne nerieši situáciu ak strana mala v konaní neúspech v pomerne nepatrnej časti (pôvodne ustanovenie § 143 ods. 3 OSP v znení účinnom do 30. 06. 2016) a na daný prípad nie sú k dispozícii ani analogicky použiteľné ustanovenia CSP alebo iného zákona (analogia legis alebo iuris), nič to nemení na tom, aby čiastočný úspech založil nárok na čiastočnú náhradu trov konania, musí to byť prevažujúci úspech, teda aby po porovnaní procesnej úspešnosti oboch strán zostala ešte suma opodstatňujúca záver

o čo i len čiastočnom úspechu jednej zo strán. Odvolací súd preto s použitím Základných princípov čl. 4 ods. 2 CSP aplikoval na rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania princíp racionálneho zákonodarcu a o náhrade trov žalobcu rozhodol podľa fiktívnej normy, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom. Vychádzal pritom z pomyselnej normy, že hoci má strana v konaní neúspech (respektíve jej možno pričítať procesné zavinenie na zastavení konania) v nepatrnej časti, v danom prípade 5,55 % (a menej), priznal jej plnú náhradu trov konania, keď rozhodnutie postupom najskôr podľa § 255 ods. 2 CSP (po zohľadnení § 256 ods. 1 CSP) o priznaní nároku strane na náhradu trov konania by odporovalo súdnej praxi, ktorá vychádza z výkladu, že pomerne nepatrná časť predstavuje 5 % až 10 % z uplatneného nároku vyjadreného v peniazoch. Keďže v posudzovanom prípade nemožno použiť žiadne ustanovenie Civilného sporového poriadku (ktoré upravuje obdobnú situáciu), pod ktoré by bolo možné vzniknutú procesnú situáciu analogicky aplikovať, súd pristúpil k aplikácii čl. 4 ods. 2 CSP, ktorý precizuje dotváranie práva súdom. Súd preto vzhľadom na absenciu normy upravujúcej konkrétnu vzniknutú situáciu použil normu fiktívnu, teda takú, ktorú by zvolil, ak by bol zákonodarcom. Nad rámec uvedeného súd poznamenal, že pre zákonodarcu je nesplniteľnou úlohou každý jeden všeobecný zákonný princíp vyjadriť vo vete s takou jasnosťou a jednoznačnosťou, aby bolo možné odvodiť z tejto vety jednoduchým úsudkom dôsledky pre všetky osobitne uspošobené, dotknutým princípom ovládané prípady. Nevyhnutnosť dotvárania práva súdom vyplýva najmä z toho, že v právnej realite neexistuje zákon, ktorý by na každú mysliteľnú právnu otázku dával uspokojivú odpoveď a v každom jednotlivom prípade nachádzal záujmovo spravodlivé riešenia.

6. Proti tomuto uzneseniu v časti III. výroku podala žalovaná v zákonnej lehote odvolanie z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. d/ CSP (konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci), § 365 ods. 1 písm. f/ CSP (súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam), § 365 ods. 1 písm. h/ CSP (rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci) a navrhla, aby odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti tak, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania. Nestotožnila sa s názorom súdu prvej inštancie, že uzatvoreným zmiernom mala byť v konaní úspešná žalobkyňa a z tohto dôvodu, aplikujúc zásadu úspechu v konaní, jej bola priznaná plná náhrada trov konania. Poukázala na to, že súdny zmiernom ako hmotnoprávna dohoda nahrádza rozsudok ako meritórne rozsúdenie sporu, pričom je nutné mať na zreteli, že obsah zmiernom je vždy dohoda strán, a teda dosiahnutie súdneho zmiernom je nutné považovať za de facto úspech oboch strán. Takýto „úspech“ však nemožno vykladať optikou zásady úspechu v konaní v súvislosti s povinnosťou náhrady trov konania. Hoci súčasne platný civilný kódex neobsahuje výslovné ustanovenie, ako naložiť so situáciou, kedy súčasťou schváleného zmiernom nie je upravená otázka náhrady trov konania, podľa názoru žalovanej by súd mal na takúto situáciu nazerať ako na dôvod hodný osobitného zreteľa, kedy súd neprizná náhradu trov konania žiadnej zo strán. Žalobkyňa sa od svojho žalobného petitu odklonila za účelom uzatvorenia zmiernom, a to tak, že sama navrhla, že predmetom zmiernom by bola len istina bez príslušenstva s tým, že následne súhlasila so splácaním tejto sumy v splátkach. Znenie zmiernom teda nie je rovnaké ako žalobný petit a bol sformulovaný a uzatvorený po ústupkoch na oboch stranách. Vzhľadom na to, že sama žalobkyňa navrhla možnú dohodu, ktorej predmetom by bolo zaplatenie iba istiny, nie je tento návrh a následnú dohodu v tomto znení možné považovať za jej úspech či neúspech v konaní tak, ako to predpokladá Civilný sporový poriadok.

7. Žalobkyňa vo vyjadrení k podanému odvolaniu uviedla, že z dokumentov nachádzajúcich sa v elektronickom súdnom spise vyplýva, že právny zástupca žalovanej prevzal napadnuté uznesenie dňa 20. 10. 2023 o 13.26 hod., a preto 15-dňová lehota na podanie odvolania uplynula dňa 04. 11. 2023. Nakoľko posledný deň lehoty pripadol na sobotu, v zmysle § 121 ods. 4 CSP bol posledným dňom na podanie odvolania najbližší pracovný deň, t. j. pondelok 06. 11. 2023 a z doručeného vyjadrenia žalovanej vyplýva, že dokument – odvolanie bol vytvorený dňa 07. 11. 2023 o 9.01 hod., a preto odvolanie elektronicky podané súdu dňa 07. 11. 2023 bolo podané oneskorene. V dôsledku uvedenej skutočnosti žalobkyňa navrhla odvolaciemu súdu, aby odvolanie žalovanej ako oneskorene podané odmietol podľa § 386 písm. a/ CSP a priznal jej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. V prípade, že by sa odvolací súd s jej názorom o oneskorene podanom odvolaní nestotožnil, uviedla, že napadnutý výrok o trovách konania bol vydaný v súlade s § 255 ods. 1 CSP a nie je daný žiadny dôvod na rozhodnutie o náhrade trov konania podľa § 257 CSP. Poukázala na to, že ak aj súd neviazal žalovanú na zaplatenie uplatnenej pohľadávky rozsudkom, ale schváleným zmiernom, nie je dôvod na nepriznanie náhrady trov konania žalobkyňi. Žalobkyňa len v dôsledku správania žalovanej, ktorá jej dlžnú sumu dobrovoľne nezaplatila, bola nútená domáhať sa jej zaplatenia podaním žaloby na súd a bola

v celom rozsahu úspešná. Schválený zmier sa nijakým spôsobom nedotkol žalovanej istiny, žalobkyňa len súhlasila s tým, aby žalovaná splácala svoj záväzok v pravidelných mesačných splátkach, teda netrvala na tom, aby súd zaviazal žalovanú na zaplatenie celej istiny naraz a upustila aj od svojho nároku na zaplatenie úrokov z omeškania. Odvolaciemu súdu preto navrhla, aby uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti trov konania ako vecne správne potvrdil a priznal jej náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

8. Odvolací súd pred tým, než pristúpil k preskúmaniu veci v dôsledku podaného odvolania, zisťoval, či bolo podané v zákonom stanovenej lehote, či bolo podané subjektom oprávneným na podanie takéhoto opravného prostriedku a či smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému zákon takýto opravný prostriedok pripúšťa.

9. Podľa § 362 ods. 1 CSP, odvolanie sa podáva v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti ktorého rozhodnutiu smeruje. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

10. Podľa § 121 ods. 1 CSP, lehota podľa tohto zákona môže byť určená podľa hodín, dní, týždňov, mesiacov a rokov.

11. Podľa § 121 ods. 2 CSP, do plynutia lehoty určenej podľa dní sa nezapočítava deň, keď nastala skutočnosť určujúca začiatok lehoty.

12. Podľa § 121 ods. 4 CSP, ak koniec lehoty pripadne na sobotu alebo deň pracovného pokoja, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň.

13. Podľa § 121 ods. 5 CSP, lehota je zachovaná, ak sa v posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo sa podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť, to platí aj vtedy, ak je podanie urobené elektronickými prostriedkami doručené súdu mimo pracovného času.

14. Podľa § 125 ods. 1 CSP, podanie možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe.

15. Podľa § 125 ods. 2 CSP, podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva.

16. Včasnosť podania odvolania je jednou z objektívnych podmienok na to, aby odvolanie vyvolalo zamýšľané právne následky. Odvolanie sa podáva v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia. Odvolacia lehota je zákonnou lehotou, teda ju nemožno predĺžiť ani skrátiť, a to ani dohodou strán, ani rozhodnutím súdu. Do plynutia lehoty určenej podľa dní sa nezapočítava deň, keď nastala skutočnosť určujúca začiatok lehoty. Ak koniec lehoty pripadne na sobotu alebo deň pracovného pokoja, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň. Lehota je zachovaná, ak sa v posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo sa podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť; to platí aj vtedy, ak je podanie urobené elektronickými prostriedkami doručené súdu mimo pracovného času.

17. Z obsahu spisu nepochybne vyplýva, že napadnuté rozhodnutie bolo právnenému zástupcovi žalovanej doručené dňa 20. 10. 2023. Dňom nasledujúcim, t. j. dňom 21. 10. 2023, začala plynúť 15-dňová lehota na podanie odvolania proti I. a III. výroku tohto rozhodnutia, pričom koniec lehoty pripadol podľa § 121 ods. 4 CSP na pondelok 06. 11. 2023 (t. j. na pracovný deň nasledujúci po dni 04. 11. 2023, ktorý pripadol na sobotu). Keďže právny zástupca žalovanej podal odvolanie v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu (zákon č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov – zákon o e - Governmente v znení neskorších predpisov) dňa 06. 11. 2023 z dôvodu vypršania platnosti jeho advokátskeho preukazu a dňa 07. 11. 2023 ho doplnil v elektronickej podobe spolu s autorizáciou v súlade s vyššie uvedeným zákonom (§ 125 ods. 2 CSP), odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie žalovanej proti III. výroku uznesenia súdu prvej inštancie bolo podané včas.

18. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonnej lehote proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa, a to subjektom oprávneným na jeho podanie, následne preskúmal napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie, ako aj postup súdu, ktorý mu predchádzal v medziach odvolania podaného žalovanou (§ 379 CSP, § 380 CSP) a po jeho preskúmaní v napadnutej časti III. výroku týkajúceho sa trov konania zistil, že odvolanie žalovanej nie je dôvodné. Rozhodol tak bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP).

19. Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

20. Podľa § 255 ods. 1 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

21. Podľa § 256 ods. 1 CSP, ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

22. Podľa § 257 CSP, výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

23. Náhrada trov konania plní vo vzťahu k sporovým stranám tri základné funkcie. Predovšetkým ide o funkciu kompenzačnú, ktorá vyplýva už zo skutočnosti, že trovy konania sa strane nahrádzajú. To je prejavom tradičného princípu, podľa ktorého tomu, kto je v práve, nemôže byť vedenie sporu na škodu. Súčasne možno pri náhrade trov konania vnímať aj prvky preventívnej funkcie, keďže nevyhnutnosť vzniku trov každého sporového konania do určitej miery preventívne pôsobí proti svojvoľnému a šikanóznemu uplatňovaniu alebo bráneniu domnelých subjektívnych práv na súde. Trovy konania a ich náhrada plnia aj určitú sankčnú funkciu, a to najmä pri aplikácii princípu procesnej zodpovednosti za zavinenie (§ 256 CSP) a čiastočne aj v súvislosti s celkovou náhradou trov konania protistrany.

24. Každá strana znáša trovy spojené s jej účasťou v spore, kým nie je spor skončený (§ 252 CSP). Ak bude rozhodnutím súdu vyslovené, ktorá strana je v práve, nadobudne táto strana nárok na náhradu trov konania, ktoré na dosiahnutie tohto rozhodnutia vynaložila. Právnym dôvodom tohto nároku je to, že strany, ktoré viedli spor, konajú na vlastné nebezpečenstvo a nesú tak zodpovednosť za výsledok sporu.

25. Zásada úspechu v spore sa premieťa v ustanovení § 255 CSP ako esenciálne kritérium priznania náhrady trov konania. „Úspech vo veci“ súd vždy skúma čo do právneho základu veci a čo do výšky priznaného nároku. Zásada úspechu vo veci (zásada zodpovednosti za výsledok sporu) charakteristická pre sporové konania sa uplatní tak, že neúspešná strana sporu je povinná nahradiť v spore úspešnej strane trovy konania, ktoré úspešnej strane vznikli.

26. Vo všeobecnosti platí, že náhradu trov konania ovláda zásada úspechu vo veci, ktorá je však doplnená zásadou procesnej zodpovednosti za zavinenie. Zásada procesnej zodpovednosti za zavinenie je transformovaná do podoby vyjadrenej v § 256 CSP a znamená, že trovy je povinná nahradiť tá zo strán, ktorá zavinila, že vznikli. Zmyslom využitia zásady zavinenia je sankčná náhrada trov konania, ktoré by pri jeho riadnom priebehu nevznikli, uložená rozhodnutím súdu tomu, kto ich vznik zavinil.

27. Pojem „procesné zavinenie“ použitý v ustanovení § 256 CSP sa posudzuje výlučne z procesného hľadiska. Zásada zodpovednosti za zavinenie je inštitútom procesného práva, a preto rozhodujúcimi skutočnosťami na posúdenie tejto zodpovednosti sú tie, ktoré vznikli po začatí konania. Zavinenie však nie je možné interpretovať v doslovnom jazykovom zmysle, ale vo vzťahu príčinnej súvislosti, v ktorom príčinou je správanie sa strany sporu a dôsledkom je vznik trov protistrany. Pokiaľ jedna procesná strana zaviní, že konanie muselo byť zastavené, pričom o veci nemôže byť meritórne rozhodnuté, a tým zistené, či bola žaloba podaná dôvodne, vzniká jej zásadne povinnosť nahradiť druhej procesnej strane trovy konania. Pojem „procesné zavinenie“ je pritom nevyhnutné vykladať komplexne a extenzívne.

28. Súd prvej inštancie odôvodnil priznanie nároku na náhradu trov konania žalobkyni podľa ustanovenia § 255 ods. 1 CSP z dôvodu, že tieto neboli predmetom zmiernosti medzi sporovými stranami, v dôsledku čoho sa pri rozhodovaní o trovách konania postupuje podľa zásady úspechu. Súd prvej inštancie porovnaním žalobného petitu (po pripustení jeho zmeny) s výrokom schváleného zmiernosti dospel

k záveru, že žalobkyňa bola v konaní úspešná v plnom rozsahu, a preto jej priznal plnú náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Zohľadnil pritom aj čiastočné procesné zavinenie žalovanej (aj žalobkyne) na zastavení konania, keďže časť zo žalovanej sumy 180 eur plnila žalovaná až po podaní žaloby na súd a zavinenie v časti príslušenstva sa do výpočtu nezahŕňa. Žalobkyňa síce nevedela presne uviesť dátumy jednotlivých peňažných plnení (a ani ich výšku), uviedla len, že žalovaná jej zaslala plnenia v období od februára do mája 2023, pričom žaloba bola na upomínací súd podaná dňa 12. 04. 2023. V tejto súvislosti prvoinštančný súd poznamenal, že ak by aj žalovaná plnila celú sumu 180 eur pred podaním žaloby, čo by v prípade sumy 3 240 eur predstavovalo 5,55 % procesného zavinenia na strane žalobkyne, rozhodnutie súdu o trovách konania by to neovplyvnilo, pretože jej zavinenie by bolo iba v nepatrnej časti nároku. Takisto uviedol, že nezistil žiadne okolnosti hodné osobitného zreteľa podľa § 257 CSP, ktoré by odôvodňovali iné rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania.

29. Žalovaná v podanom odvolaní nesúhlasila s názorom súdu prvej inštancie, že uzatvoreným zmiernom mala byť v konaní úspešná žalobkyňa a z tohto dôvodu, aplikujúc zásadu úspechu v konaní, jej bola priznaná plná náhrada trov konania. Poukázala na to, že súdny zmiern ako hmotnoprávna dohoda nahrádza rozsudok ako meritórne rozsúdenie sporu, pričom je nutné mať na zreteli, že obsah zmiernu je vždy dohoda strán, a teda dosiahnutie súdneho zmiernu je nutné považovať za de facto úspech oboch strán. Takýto „úspech“ však nemožno vykladať optikou zásady úspechu v konaní v súvislosti s povinnosťou náhrady trov konania. Hoci súčasne platný civilný kódex neobsahuje výslovné ustanovenie, ako naložiť so situáciou, kedy súčasťou schváleného zmiernu nie je upravená otázka náhrady trov konania, podľa názoru žalovanej by súd mal na takúto situáciu nazerať ako na dôvod hodný osobitného zreteľa, kedy súd neprizná náhradu trov konania žiadnej zo strán. Argumentovala tiež tým, že žalobkyňa sa od svojho žalobného petitu odklonila, keď sama navrhla, že predmetom zmiernu by bola len istina bez príslušenstva a súhlasila so splácaním tejto sumy v splátkach. Znenie zmiernu teda nie je rovnaké ako žalobný petít a bol sformulovaný a uzatvorený po ústupkoch na oboch stranách.

30. Odvolací súd sa po preskúmaní obsahu spisu a podaného odvolania takmer úplne stotožnil s odôvodnením vydaného uznesenia v jeho napadnutej časti a konštatuje aj správnosť jeho dôvodov. Súd prvej inštancie pri posudzovaní miery procesného zavinenia na zastavení konania z dôvodu čiastočného späťvzatia žaloby, zrejme nedopatrením, nesprávne vychádzal zo sumy 3 240 eur, hoci predmet konania po pripustení zmeny žaloby predstavoval v časti istiny len 3 220 eur (1 820 eur + 1 400 eur), čo by sa následne (hoci zanedbateľne) premietlo aj v percentuálnom vyjadrení možného procesného zavinenia na strane žalobkyne (5,59 %). Uvedené však nič nemení na tom, že ak sporové strany v rámci zmierného usporiadania veci nezahŕnú do svojej hmotnoprávnej dohody (zmiernu) aj ich vzájomné nároky týkajúce sa náhrady trov konania, súd o nich rozhodne podľa všeobecne uplatňovanej zásady procesného úspechu upravenej v § 255 CSP. Zmiernenie dôsledkov vyplývajúcich z predmetného ustanovenia pripúšťa § 257 CSP, na ktorý poukazovala aj žalovaná v podanom odvolaní. Civilný sporový poriadok vyžaduje pre realizáciu tohto sudcovského moderačného práva, aby v danom prípade išlo o výnimočné okolnosti a dôvody hodné osobitného zreteľa. Preto aplikácia ustanovenia § 257 CSP pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď síce sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania podľa § 255 a nasl. CSP, avšak súd dospeje k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná. Výnimočnosť môže spočívať tak v okolnostiach danej veci, ako aj v okolnostiach u strán sporu. Rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania podľa § 257 CSP sa nesmie javiť ako neprimeraná tvrdosť voči subjektom konania a nesmie odporovať dobrým mravom. Ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, na ktoré je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Toto ustanovenie preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek a bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania.

31. Odvolací súd v danej veci zhodne ako súd prvej inštancie nezistil existenciu výnimočných okolností a ani dôvody hodné osobitného zreteľa, za splnenia ktorých by bolo možné ustanovenie § 257 CSP aplikovať. K odvolacím argumentom žalovanej odvolací súd záverom uvádza, že uzavretie zmiernu nepochybne predpokladá kompromis sporových strán, ktorý iniciovala žalobkyňa svojou ochotou akceptovať zaplatenie zvyšnej časti dlžnej istiny bez prislúchajúceho úroku z omeškania a s možnosťou jej postupného splácania žalovanou, s čím žalovaná bez výhrad súhlasila, ústretovosť žalobkyne však sama o sebe nie je a ani nemôže byť dôvodom hodným osobitného zreteľa na nepriznanie trov konania postupom podľa § 255 ods. 1 CSP.

32. V intenciách vyššie uvedených skutočností preto odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie v napadutej časti III. výroku ako vecne správne potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP).

33. Podľa § 396 ods. 1 CSP, ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie.

34. Podľa § 262 ods. 1 CSP, o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

35. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP tak, že odvolací súd priznal plne úspešnej žalobkyni nárok na ich náhradu proti žalovanej v rozsahu 100 %. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, a to samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník v zmysle § 262 ods. 2 CSP.

36. Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon v § 420 až § 423 CSP pripúšťa. Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.